

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXII. Ex Scriptura, Patribus, & ratione Theologica specialiter
ostenditur, infidelibus, excæcatis & obduratis omnibus, eo in statu, non
dari supernaturale auxilium gratiæ sufficientis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

contra Manich. c. 3. dicit, quòd lumen pura corda eorum pascit, qui Deo credunt, & ab amore visibilibus se ad ejus præcepta servanda convertant; quod omnes homines possunt si velint. Omnes ergo habent gratiam ad hoc sufficientem.

Nego consequentiam: quia, ut hoc possint, necesse non est quòd gratiam ad hoc necessariam habeant in actu; sed vel in actu, vel in potentia, quatenus eam à Deo accipere possunt. Quod certè per acceptam à Deo naturam gratiæ capacem possunt. Propter quod Augustinus de prædest. Sanct. c. 5. *Possè (inquit) habere fidem, sicut possè habere charitatem, natura est hominum.*

447 Instabis 1°. Augustinus dicit, omnes homines id posse si velint: quia illud lumen omnem hominem illuminat venientem in hunc mundum.

Respondeo, sensum esse, quòd illud lumen, seu soljustitiæ, quantum est ex se, si ve ex voluntate sua antecedente, omnem hominem illuminat, &c. licet voluntate consequente illi non illuminentur, qui ostium cordis divino illi claudunt lumini. Propter quod Enchirid. c. 103. verba illa, *illuminat omnem hominem*, &c. sic exponit: *non quia nullus est hominum, qui non illuminetur; sed quia nisi ab ipso nullus illuminatur.*

448 Instabis 2°. Enarrat. in Psal. 6. loquens de cæcitate mentis, dicit: *In eam quisquis datus fuerit, ab interiore Dei luce secernitur; sed nondum penitus cum in hac vita est.*

Respondeo, sensum esse, quòd excæcati in hac vita ab interiore Dei luce non penitus secernuntur, sicut secernuntur damnati, qui in summa existentes cæcitate, sic penitus extra Deum sunt, ut jam amplius capaces non sint illius gratiæ à Deo recipiendæ. Hunc quippe sensum contextus insinuat: immediatè enim post verba objecta sequitur: *Sunt enim tenebrae exteriores, quæ magis ad diem judicii pervenire intelliguntur, ut penitus extra Deum sit, quisquis, dum tempus est, corrigi noluerit.* Penitus enim esse extra Deum, quid est nisi esse in summa illa cæcitate? Quòd enim cæci hujus vitæ omnî interdum interiori Dei luce supernaturali saltem ad tempus destituantur, cap. 22. ex Augustino, aliisque Patribus demonstrabimus.

449 Objicies 6°. Homo nisi gratiâ juvetur, sine causâ voluntati ejus jubetur. Dicit enim Augustinus de grat. & lib. arb. c. 4. *Homo gratiâ juvetur, ne sine causâ voluntati ejus jubetur.*

Respondeo scopum Augustini ex contextu manifestum esse, scilicet ostendere necessitatem gratiæ ad implenda mandata; cujus proinde adjutorio si quis absque culpa sua sic careret, ut eam à Deo obtinere non posset, sine causâ justio ei fieret. Idèd cap. 16. addit quòd Deus jubet aliqua, quæ non possumus (quia ad ea faciendâ gratiam non habemus) ut noverimus quid ab illo petere debeamus. Nam, ut alibi dicit, *jubendo monet & facere quod pos-*

sis, & petere quod non possis.

Objicies 7°. Augustinus l. 2. de Symbolo ad Catechum. c. 8. Christum inducit, reprobis omnibus sic exprobrantem: *Agnosce latius quod pupugissis... nec tamen intrare voluissis*, ipsosque hortatur ut intrent. Ergo omnes ad intrandum habent gratiam sufficientem.

Nego consequentiam. Ex illa namque exprobratione, exhortationeque, solum sequitur, quòd intrare possint. Ad quod necesse non est quòd gratiam habeant in actu; sed vel in actu, vel in potentia, ut supra dixi.

Instabis: In Psal. 58. obdurato dicit: *Etsi nolis curare vulnus, admonet ut curesis... & refugientem quodammodo ad se redire compellit.*

Respondeo, quid inde? Non dicit Augustinus quòd refugientes omnes ad se redire compellit, nec quòd eos, quos compellit, compellat per gratiam sufficientem. Inanis ergo est objectio.

Objicies 8°. S. Prosper l. 2. de vocat. Gent. c. 25. dicit, Deum nemini gratiam subtrahere. Similiter Orosius Apolog. pro lib. arb. nemini hominum deesse Dei adjutorium.

Respondeo utrumque loqui de gratia externa, non interna, uti de Prospero fatetur Vasquez, & probatur ex eo quòd ibidem c. 4. gratiam illam ponat in totius mundi inenarrabili pulchritudine, & inenarrabilem beneficiorum ejus divite & ordinata largitione, in cæli & terræ testimoniis, in ea providentia, quâ universitatem rerum administrat, &c. Er si fortè gratiam aliquam internam omnibus statuat communem, per eam intelligit lumen rationis naturalis, quam l. 1. c. 4. *illuminantem gratiam* vocat, seu etiam alia naturalia dona, ipsamque naturam quâ summa animalia rationalia, quam cum S. Augustino de prædest. Sanct. c. 4. *gratiam* vocat; sed ista non est gratia sufficiens, de qua disputamus.

Objicies ultimò: S. Dionysius Areopagita, S. Irenæus, S. Clemens Alexandrinus, S. Hilarius, S. Ambrosius, S. Chrysostomus, S. Paulinus apud Lemos to. 4. l. 4. c. 8. dicunt, gratiam Dei omnibus esse paratam, bonum consilium omnibus datum, nulli celatum verbum lucis, solem justitiæ omnibus ortum, Deum illuminare omnem hominem, &c.

Verùm (inquit Lemos c. 19.) vel loquuntur de generali rationis lumine, vel de lumine supernaturali, quod Deus, quantum ex se, omnibus habet paratum voluntate antecedente, licet voluntate consequente, multi eo priventur in pœnam peccatorum. Vel in generalibus dictis ipsorum est distributio accommodata, prout similia generalia S. Scripturæ testimonia exponit S. Prosper cap. ... referendus.

CAPUT XXII.

Ex Scriptura, Patribus, & ratione Theologicâ specialiter ostenditur, infidelibus, excæcatis & obduratis omnibus, eo in statu, non da-

ri ſupernaturale auxilium gratia ſufficiē-
tis.

454 **D**E infidelibus id probatur ex Act. 16. ubi
habetur, quòd cum Apoſtoli vellent evan-
gelizare verbum in Aſia, vetiti ſunt à Spiritu
ſancto; cumque vellent ire in Bithyniam, pro-
hibiti ſunt à Spiritu Jeſu. At illis, quibus Spi-
ritus ſanctus prohibuit ne Evangelium prædi-
carentur, datum non eſt auxilium internum ſuf-
ficiens ad credendum: *Quomodo enim credent
ei quem non audierunt? quomodo autem audient
ſine prædicante?* Rom. 10. An fortè dices,
quòd tales interiùs à Deo illuminentur ſine
prædicante? At de omnibus in illis Provinciis
hoc aſſerere, eſt generale miraculum gratiæ
aſſerere ſine fundamento: ſi enim omnes homi-
nes iſtarum Provinciarum interiùs de fide
tunc illuminare voluiſſet, cur ipſis Evangelii
prædicationem fieri prohibuiſſet? Alio qui-
dem poſtea tempore eam in iſtis Provinciis fie-
ri permiſit: verum, antequam fieret, multos
ex iis, quibus facta non fuit, illis in partibus
è vitiis exceſſiſſe, non eſt dubium; quibus ſi-
cut Evangelii prædicatio non fuit conceſſa,
ita nec data interna ad credendum ſufficiens
gratia. Quam nec omnibus infidelibus dari,
num. 435. oſtenſum eſt ex Auguſtino, n. 436.
ex Proſpero, num. 438. ex epistoſa Synodica
SS. Patrum pro fide in Sardinia exulum, plu-
ribusque aliis ſanctis Partibus.

455 Quibus addi poteſt aliud Proſperi testi-
monium ex libro Sententiarum de Capitul. Gall.
ſent. 4. ubi ſic habet: *Qui dicit, quòd non
omnes vocentur ad gratiam, ſi de his loquitur,
quibus Chriſtus annuntiatuſ non eſt, reprehendi
non debet. Quia ſcimus quidem in omnes ſi-
nes terra Evangelium deſtinatum; ſed non pu-
tamus jam omnibus terra ſinibus prædicatum.
Nec poſſumus dicere, quòd ibi ſit gratia voca-
tio, ubi Mavis Eccleſia adhuc nulla eſt re-
generatio.*

456 Addi poteſt & S. Thomæ doctrina (per
Eccleſiam approbata) ex lect. 6. ſuper cap.
15. Joan. Et 2. 2. q. 10. a. 1. juxta quam cer-
tum eſt eſſe multos negativè infideles, quibus
propterea infidelitatis peccatum non imputa-
tur. Quà verò certitudine conſtat dari aliquos
negativè infideles; eadem certitudine con-
ſtat, ipſos gratiam ad credendum ſufficiē-
tem non accepſſe, ſupernaturalem utique ad
hoc illuminationem intellectùs, piamque mo-
tionem voluntatis. Aliàs ei reſiſtendo jam eſ-
ſent infideles contrariè, eſſeque deſinerent in-
fideles negativè.

457 Nec dici poteſt à S. Thomæ admitti quidem
infideles negativè, per reſpectum ad fidem
Chriſti explicitam; qui tamen acceperint gra-
tiam ſufficiētem ad credendum in Chriſtum
implicite. Aliàs eo ipſo quo in Chriſtum non
crederent implicite, eſſent infideles contra-
riè, utpote reſiſtentes fidei implicite in Chri-
ſtum, ſibi ſufficiēter propoſita. Eo ipſo pro-
inde peccatum infidelitatis ipſis imputaretur,
Tom. I.

& propter illud meritò damnarentur, mani-
feſtè contra mentem & litteram S. Thomæ.

Supereſt ut ex Scriptura & Partibus oſten- 458
damus, non omnibus peccatoribus, maximè
excæcatis, & obduratis, dari pro eo ſtatu gra-
tiam ſufficiētem; quod cum Facultate Theo-
logica Lovaniēſi & Duacēſi in famoſis Cen-
ſuris, & Thomæ de Lemos in Panoplia to. 4.
l. 4. p. 2. c. 16. & ſeqq. tam firmiter aſſerit
Maſſoulieus, Inquiſitor Tholoſanus, Reve-
rendiſſimi P. Antonini Cloche (Generalis Præ-
dicatorum) Socius, in opere Romæ edito,
cum approbatione Magiſtri S. Palatii, Sum-
moque Pontifici Innocentio XII. dicato, cui
titulus, *S. Thomas ſui interpretes* q. 8. ut dice-
re non dubitet, *pro comperto haberi, excæ-
catis & obduratis nulla à Deo concedi auxilia,
etiam ſufficiētia, eoſque, ut loquitur Augu-
ſtinus, per malum velle amiſſiſſe bonum poſſe.* Nec
obſtare D. Thomam, cum dicit, erroneum
eſſe exiſtimare, aliquem, quantumcumque
in profundum venerit, non poſſe emergere
& reſipiſcere. Quia hoc ſolvitur adhibita eà
diſtinctione (quam dicit communioſiorem eſſe,
compendioſamque magis & expeditam) ſci-
licet, eos quidem, pro eo excæcationis &
obduratiōnis ſtatu, non poſſe reſurgere po-
tentià intrinſecà, & ex auxilio ſufficiēti actu
habito; poſſe tamen potentià extrinſecà, ſi-
ve divinà potentià, ac divino auxilio, quod
etiam immeritis conferri poteſt, quodque li-
cèt non habeant in actu, habent in potentia.
Nam (ut Lemofius ſapienter obſervat to. 3.
p. 2. tr. 2. n. 138.) id quod homo poteſt ex
auxilio divinæ gratiæ (ſi illud habeat in po-
tentia, tameſi non in actu) abſolutè poteſt,
nec homini eſt impoſſibile, ut jam ſuprà ex
D. Thomæ & S. Hieronymo dictum eſt: cum
Philofophus doceat, quòd id aliquo modo
poſſumus, quod per amicos poſſumus.

Probatur itaque noſtra de magnis peccato- 459
ribus, maximè excæcatis & obduratis aſſertio,
ex divina Scriptura, docente, peccatores quod-
dam à Deo non tantum deſeri, ac dimitti ſe-
cundum vias ſuas, & ſecundum deſiderium
cordis ſui; verum etiam obdurari & excæca-
ri. Joan. 12. Iſa. 6. Hierem. 13. Rom. 11.
*tradi in paſſiones ignominie, & reprobum ſen-
ſum.* Rom. 1. Omnibus verò iſtis, taliter à
Deo deſertis & dimiſſis, obduratis & excæca-
tis, traditis in paſſiones ignominie, & re-
probum ſenſum; iſtis (inquam) omnibus ad-
huc velle tribuere auxilium ſufficiens ad pec-
catum vitandum, ad converſionem & ſalu-
tem, nimis abſurdum eſt (ait Cenſura Dua-
cenſis anni 1588.) cum ejuſmodi dimiſſio,
deſertio, obduratio, excæcatio, & traditio,
ſignificet auxiliū neceſſariū negationem, vel
ſubtractionem. Deinde quomodo ſufficiens ad
ſalutem auxilium ne tum quidem deeſſe dici-
tur, quando, ut alia Scriptura teſtantur, ab-
latà ſapè, ac dirutà macerâ protectionis di-
vinæ, & inhibitis ad Dei mandatum nubibus
gratiæ cæleſtis (Iſa. 59.) *pluit ſuper peccato-*

res laqueos (Psal. 10.) cum mensa eorum sit ipsis in laqueum, & in scandalum. Obscurantur oculi eorum ne videant, & dorsum eorum Deus semper incurvat (Psal. 68.) ut fiant contra Dominum semper (Psal. 108.) sunt via illorum tenebra & lubricum, & Angelus Domini persequens eos (Psal. 34.) Qui enim poterit quis & in tenebris, & in lubrico, hoste à tergo persequente, rectè ambulare? Rursus si omnes semper & ubique habent auxilium (uti volunt Lessius, & Hamelius, contra quos militat Censura tam Lovaniensis, quam Duacensis) Ergo... nullo contemptu Christi, & beneficiorum ejus, poterit hoc ejus gratiæ beneficium à quopiam excludi, aut repelli. Ergo quotquot Christum, & Discipulos ejus, extremo odio & malitiâ sunt persecuti, beneficiorum Incarnationis & Redemptionis ejus fuerunt participes, eò usque, ut hoc quod ex parte Dei habuerunt, eis sufficeret ad salutem. Cum tamen è contratio testetur Synodus Tridentina (sess. 6 c. 3.) quòd etsi pro omnibus mortuus est Christus, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ii dumtaxat, quibus meritum Passionis communicatur. Omnes verò mortis ipsius beneficium recipere, si gratiam recipere ad salutem remotè vel proximè sufficienterent.

460 Secundo probatur ex Patribus, allegata Scripturæ testimonia unanimiter explicantibus de subtractione omnis gratiæ supernaturalis; unanimi proinde suo consensu inrefragabile facientibus argumentum, cui nullus contradicere potest, juxta Tridentinum sess. 4. §. præterea. Ad ista verò verba Hierem. 51. Curavimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam, & abeamus unusquisque in terram suam: tametsi sensus unus, & glossa una Sanctorum sit, has voces esse sanctorum Angelorum, peccatores obduratos in morte deferentium; est tamen & alius sensus, juxta quem maximos peccatores obduratos (sub nomine Babylonis spiritualiter intellectos) sancti Angeli non deserunt quidem totaliter (quamdiù vivunt) quoad corporis custodiam, bene tamen subinde quoad communicationem supernaturalium auxiliorum. Sic enim habet Glossa ordinaria, quæ est S. Hieronymi, in illum locum: Vide nequando Angelis precipiat Deus, languenti anima tua medicamenta confiscere, si quo modopossis sanari; & respondeant ei: Curavimus Babylonem, &c. Sunt medici, sub magno Medico, Angeli Dei, volentes animas nostras à vitis curare. Quos ipsi repellimus, dum consiliis eorum non acquiescimus. Qui videntes se perdere operam, ad invicem dicunt, relinquamus eam... Cave nequando relinquat te Medicus, vel Angelus Dei... Si enim dereliquerint te... patet quòd abcessio Medici condemnatio tua sit, ut irremediabilis & nolentis curari. Accidet ergo tibi quod accidit his qui desperantur à Medicis... Si egritudo tanta sit, ut repugnet curationi... relinquit eum despe-

rans Medicus, ne expiret inter manus ejus, & mortis videatur reus. Ne ergo inter sanctorum Angelorum manus moriamur, relinquunt nos desperantes, & dicentes, non est malagma imponere, nec oleum, nec alligaturam: quia appropinquavit judicium ejus. Ex hac igitur Hieronymi glossa perspicuum est, magnis peccatoribus, curari reventibus, nonnunquam ante mortem subtrahi medicamentum, & oleum, & alligaturam, id est, adjutoria supernaturalia, quibus curari possent, & sine quibus non possunt.

461 Similiter verba ista Isa. 5. Ostendam vobis quid ego faciam vinea mea: auferam sepem ejus, & erit in direptionem. Diruam maceriam ejus, & erit in concalcationem. Et ponam eam desertam: non putabitur, & non fodietur, & ascendent vepres & spine, & nubi- bus mandabo ne pluant super eam imbrem: sacri Interpretes, Basilius, Hieronymus, Cyrillus, alique Patres, & cum ipsis S. Thomas, in sensu spirituali de peccatrice exponunt anima, quæ supernis adjutoris obstinatè resistens, iis tandem ob indignitatem suam privatur, denudaturque. Basilius namque in c. 5. Isa. Nobis (inquit) admittunt molitiones murorum, cum per socordiam & torporem nos indignos reddiderimus tutela divinorum dogmatum. E- quidem iusto Deus turris est à facie inimici: à peccatore autem tamquam derelicto, CUSTODIA OMNIS AUERTUR, TOTIUSQUE FORTITUDINIS MUNITIONE AC PROPUGNACULO PRIVABITUR. "Et dimittam vineam meam, & non putabitur, neque fodietur: " Quòd à Deo deserantur peccatores, sit per eorum ignaviam, ut hinc liquet... de quorum enim salute profus desperat, tales sunt solutos abire ad explendas voluntates carnis, & cogitationum suarum, quando castigatio omnis inutilis sit futura. Itaque ait: "dimittam vineam"; quidque ei contingat, deserente eam Domino, subnectit: "nequaquam putabitur, neque amplius fodietur... Deinde... ab ea tollitur pluvia, quandoquidem auxiliari gratiâ Dei sibi prerogata, non ut conveniebat usa est. Itaque etiam nos, si quando deprehendemur minus rectè usi occasione rei bene gerende, indultâ nobis à Deo, tunc nobis admittitur caeleste præsidium.

462 Hieronymus ibidem: Quoniam feci vinea mea cuncta quæ debui, & pro uvis attulit labruscas, auferam universa quæ dederam. Quia tollitur Dei auxilium ab iis qui indigni sunt, ut qui non senserunt Deum per beneficia, sentiant per supplicia. Auferit ergo Deus auxilium omne, quòd dederat, ob resistantiam obstinatam, quâ eo se indignum reddidit, pro uvis bonorum operum proferendo labruscas malorum. Porro auxilium, cui peccator taliter resistit, non est efficax, sed illud quod à Molinistis dici solet sufficiens.

Cyrillus quoque Alexandrinus super eadem verba dicit, quòd tales peccatores Deus curâ supernâ videt & deservat. Et id quod Propheeta addit, " & non putabitur, & non fodie-

tur : ,, sic explicat, id est, nulla ei cura impenditur, quae eam possit corrigere, & in melius reducere. Evidentiùs non posset subtractionem gratiae sufficientis exprimere.

464 Cum enim quis, continuo peccans, Dei consequitur indulgentiam, & postea nihil ab hac aequanimitate lucri facit homo, ad malitia fugam; hunc preparat deinceps Deus, ut cor vel invitum ad ipsum malorum deducat culmen, funditusque corruat, neque jam det penitentia locum; quod in Pharaone contigit, inquit Chrysostomus Homil. 4. de poenit.

465 Hoc verò (juxta SS. Patres) contingit, dum mensuram peccator implevit peccatorum suorum. De qua idem Cyrillus l. 3. de ador. in spirit. & verit. dicit, quod mensuram quandam, quae ab Hierusalem exhibet, vidit Propheta; rogantique quid illud esset, respondit Angelus: Hec est iniquitas ipsorum in universa terra. (Zachar. 5.) Quod perinde est ac si dixisset: Hanc mensuram omnia appenduntur peccata, quaecumque per universam terram singulis quibuscumque temporibus perpetrantur. Ubi enim nostra peccata usque ad manifestam pervenerint magnitudinem, tum verò offensus, poena à nobis repetit ipse legum Conditor. Frequenter autem infirmam quaedam benignitate tolerat, peccantesque sustinet, neque, antequam sit modus completus, universam effundit iram. Itaque dixit Abraham: „ Nondum enim impleta sunt peccata Amorrhæorum usque adhuc. „ Phariseis autem, qui estranati illum offendissent, dixit Christus: „ Implete mensuram Patrum vestrorum.

466 Mensuram impletam, fit illud quod S. Isidorus Pelusiota (explicans illud Apostoli, Tradidit illos Deus in reprobum sensum, repletos omni iniquitate) l. 4. epist. 101. dicit: Vide quam accuratè loquimur. Non dixit, tradidit replendos; sed jam repletos reliquit atque destituit. Haud aliter ac si quis Pastor bonas oves pestilentiali lue correptas, extra gregem abire, & quodam modo lupis tradere consueverit; non quod eas in fauces luporum projiciat, sed quod sua cura ac presidio eas denudet, ac destituat.

467 Fit & illud, quod S. Joannes Damascenus l. 11. fid. orthodox. c. 29. ait: Est duplex desertio... Est quadam desertio... ab omnimoda desperatione proficiscens... Omnimoda autem desertio tum demum locum habet, cum nullo salvisferi remedii genere praetermissis, stupidus tamen & incuratus, vel (ut rectius loquar) incurabilis propria animi destinatione homo remanet; ac tum in extremum exitium traditur, ut Judaei.

468 Fit denique illud, quod ait Augustinus in Psal. 159. Ecce deserit peccatorem, ecce non vocat, ecce non aperit sensum, ecce non infundit gratiam. Et quod S. Thomas, supra relatum Isaiae locum interpretans, dicit: Auseram sepem ejus, id est, auxilia Angelorum, quibus contra hostes protegatur.... Et ponam eam desertam, id est, relinquam eam incultam, sicut desertum. Non puabiur admonitionis aut correctionis vomere, quando peccat,

Tom. I.

&c. Non relinqueretur autem inculta sicut desertum, nec destitueretur auxiliis Angelorum, nec monitionis & correctionis vomere, si non destitueretur auxiliis gratiae sufficientis, id est, supernis illustrationibus intellectus, piisque voluntatis motionibus: utpote quae per Angelos subministrantur, & per quas animam desertum colitur, admonetur, corrigitur, &c.

469 Est quidem aliqua Dei desertio non omnimoda, nec ad damnationem ejus qui deseritur, sed ad ipsius emendationem & salutem, aut etiam ad alios emulationis studio inflammandos, aut denique ad Dei gloriam; sed praeter eam est quaedam omnimoda desertio, ut Damascenus dicit. Et ista fit per subtractionem omnis auxilii supernaturalis, nedum efficacia, sed & sufficientis. Similiter est etiam duplex excacatio & obduratio; una quae fit per talem subtractionem gratiae efficacia, ut peccator permittatur in maxima gravissimaque peccata continue cadere; quod addo, si enim sola sufficeret subtractio gratiae efficacia quomodocumque, multi justi, etiam sancti, v. g. S. Petrus, David, &c. dici possent excacati fuisse, & obdurati, dum subtracta gratia efficaci, cadere sunt permitti. Altera quae fit per subtractionem etiam gratiae sufficientis. Et ista est excacatio simpliciter dicta, ubi altera est secundum quid duntaxat. Excacationem verò simpliciter dictam esse admittendam, constat ex allatis divinae Scripturae testimoniis, juxta unanimem SS. Patrum expositionem intellectus; necnon ex eo quod excacatio & obduratio simpliciter dicta, quam in magnis quibusdam peccatoribus admittunt sancti Doctores, importet omnimodam privationem cognitionis spiritualium, ut S. Thomas docet 2. 2. q. 15. a. 2. in corp. ita ut taliter excacati destituti sint omni lumine veritatis, uti S. Augustinus dicit in l. de perfect. justit. c. 19. Idque de seipis taliter excacati fatentur Sap. 5. Justitia lumen non luxit nobis, & sol intelligentia non est ortus nobis. Unde in ipsis jam oculus mentis extinctus est, ut Augustinus dicit in Psal. 52. Et hoc quidem justè. Quia continuum & obstinatum praevicacitorem legis dignè lux deserit veritatis; quæ desertus utique fit cæcus, & plus necesse est offendat, & cadendo vexetur, vexatusque non surgat, ait idem S. Doctor l. de nat. & grat. c. 22. Et enarrat in Psal. 6. explicans verba ista, Dedit eos in reprobum sensum, dicit quod ea est cæcitas mentis. In eam quisquis datus fuerit, interiore Dei luce secluditur: non sic quidem penitus in hac vita, ut penitus extra Deum sit, irreversibiliter ab eo separatus, sicut sunt in malo obstinati illi, qui in inferno sunt, qui habent voluntatem irreversibilem malo adhaerentem (inquit S. Thomas q. 23. de volunt. Dei a. 7. ad 6.) isto namque modo excacatus & obstinatus non est aliquis in hac vita (in qua peccator semper corrigi potest per gratiam, quam semper, quamdiu vivit,

recipere potest per misericordiam Dei, & meritum Christi) licet pro statu excæcationis & obdurationis id non possit per gratiam actu receptam. Quo certè in statu Pharaonem fuisse, Augustinus in exposit. quarum d. propos. in epist. ad Rom. n. 61. existimat, cum dicit, quod *obdurato corde obtemperare non poterat*. Sicut & S. Fulgentius in l. de prædest. & grat. c. 15. cum dicit, quod *Pharao nullà intrinsecus vocatione pulsatus fuerit, quodque ipsi divinum ut obduraretur defuerit præsidium*. Et c. 14. quod *nullam quã converteretur misericordiam intrinsecus accepit; tamen extrinsecus patientia Dei valere ei debuit ad salutem, quã differens iustum meritumque supplicium, miraculorum verbera crebra densabat*; quã proinde monebatur *Deum tanta virtutis agnoscere*: quod profectò poterat per gratiam, quam ab ipso poterat accipere, & reverà accepisset, nisi eã se indignum continuè peccando reddidisset: quam ob causam ipsum Deus ad malorum culmen deduxit, funditùsque contrivit, neque jam dedit pœnitentiã ullius locum, uti Chrysostomus dicit loco supra relato. Et confirmat S. Isidorus l. 2. de summo bono c. 16. dicens, quod *deserente Deo nullus pœnitere potest* (dictã utique potentiã) *nonnulli autem ita despiciuntur à Deo, ut deplorare mala sua non possint, etiam si velint. Consilio immundorum spirituum hoc fit. Nam quia ipsi negatum est post prævaricationem regredi ad iustitiam, obserare aditum pœnitentiã hominibus cupiant, ne ipsi ad Deum revertantur, sed eos habeant socios perditionis & illud quibuscumque fraudibus agentes, ut aut deserantur à Deo, aut flagelli immanitate desperent. Ingemiscendum est iugiter, & excusã omni securitate lugendum, ne Dei secreto & iusto iudicio deseratur homo, & perdens in potestate demonis relinquatur.*

470 Tertia assertio nostrã probatio petitur ex nimia dissolutione sequi nata ex contraria opinione. Sequitur enim nullo divinã gratiã, nullo Dei, nullo salutis contemptu, peccatorem (quãlibet magnum & inveteratum) taliter excludi à participatione divinã gratiã, quin ad ultimum usque vitã spiritum gratiam habeat sufficientem ad pœnitentiã & salutem, & taliter quidem sufficientem, ut in potestate liberi arbitrii ipsius sit eam reddere efficacem, quandocumque libuerit. Omnis enim peccator (secundum Molinistas) quamdiù est in via, post quoslibet & quantoslibet Dei, divinãque gratiã, aliorumque Dei beneficiorum, ac propriã salutis contemptus, plenam habet potestatem se convertendi, per gratiam (quã nunquam ipsi deest) plenè (licet in nonnullis solùm mediãtè) sufficientem, hoc sensu quod nunquam ipsi deest gratia plenè immediãtè sufficiens ad orandum, quã (uti semper potest) ritè utendo, certò obrenturus sit immediãtè plenè sufficientem ad debite se convertendum, saltem quandocumque ad id obligatus fuerit necessitate mediũ, vel præcepti, & usque ad eò plenè immediãtè sufficientem,

ut sine alia gratia secutura sit ipsius conversio; quandocumque ipsi placuerit. Dicit verò nequit quantum divinã gratiã contemptum, quantam morum dissolutionem, quantum conversionis neglectum peccatoribus ingerere nata sit ista opinio. Quid enim proclivius, quàm ut eã imbuti peccatores gratiam ad ostium pulsantem negligant, divitiis bonitatis, patientiã & longanimitatis contemnant, laxent habenas concupiscentiis & passionibus suis, sine ulloque Dei vivant timore, dicentes, nunquam defuturum sibi tempus opportunum convertendi se ad Deum, cum nunquam defutura sibi sit gratia ad id sufficiens, quam quocumque sibi placuerit tempore reddituri sunt efficacem, tempusque ad id oportunitimum futurum, cum maximè obligabit conversionis præceptum, in fine utique vitã. Atque hoc pacto vanã & inutiles erunt comminationes, quibus Deus toties minatur peccatoribus, patientiã suã abutentibus, derelictionem, cæcitatem, obdurationem, traditionem in reprobum sensum, risum & subannationem in interitu ipsorum, non exauditionem precum ipsorum, &c. Enimverò ridebit comminationes istas peccator, dicetque, in superbia & abusione, gratiam plenè sufficientem ad se (dum libuerit) convertendum, certò sibi nunquam defuturam, nisi morte tam subitanã præoccupetur, ut nulum sibi concedatur instans usus rationis, quo ante mortem converti possit, gratiamque conversionis Molinisticè sufficientem determinatione suã efficacem reddere. Quod quia rarum est, oppositumque ut plurimum contingit, à peccatoribus illis non multum pertimescitur.

CAPUT XXIII.

Ex dictis cap. 17. alia exponuntur consuetaria pessima, quæ ex data omnibus gratia Molinisticè sufficiente prosumunt; consuetariaque ex adverso optima, quæ ex ipsa peccatoribus nonnullis negata derivantur.

Breviter hinc me expediam, quia hisce de 471 cap. 17. Ibi namque ostensum est 1º. quod si gratia Molinisticè sufficiens, omnibus ratione utentibus semper adsit, saltem quantum necesse est ad mandatorum observantiam, & salutem, & ne ipsis quidem obduratissimis peccatoribus, atque in reprobum sensum traditis unquam desit; persuasio ista ducit ad superbiam, ad præsumptionem, ad desperationem, ad abjectionem timoris salutaris, ad neglectum orationis, ad ingratitude, ad languentem erga Deum charitatem, ad iram, & defectum misericordiã, lenitatis & charitatis supportantis erga proximum, ad torporem denique & omissionem sollicitudinis præstandi ea quæ Tridentinum sess. 6. c. 13. ipsimet iustis necessaria dicit ad perseverandum.